

• KIÁLLÍTÁSOK •

AKÉVE JUBILÁL. Negyedszázada, hogy négy művészember, a mögöttük álló mecénások és műbarátok támogatásával egy új művészegyesület állott a magyar, később a külföldi közönség elé. Programjuk: a művészegyesítés megszólaltatása. Eszközük: jó kiállítások rendezése. Segítségük: a tisztán művészi irányú propaganda. Így indult el a Kéve. Már az indulásukra fel kellett figyelni. Milyen új dolog volt, nemesak nálunk, de egész Európában: az interieur-szerű képzőművészeti kiállítás. Szobák, bútorok, szőnyegek közé helyezett festmények és szobrok. Építészek és iparművészek állítottak színteret a tiszta művészi jelenségek számára. Kevéssel azután a műélvezés egyéb járuléka. A «Ház» című folyóirat, mint a művészetek ez összeolvadásának nemes dokumentációja. Majd évente egy-egy szép Kéve-könyv, amit még mindnyájan ott őrzünk a legszebb békeévek emlékei közt könyvespalcunkon. Lassan kiépült a művészet hadállása, mint valami erős bástyafal a vásáros élet periferiáján. Azután egyszerre megszólaltak az ágyúk, az igazi ágyúk a világháború szócsövei. Vér és szenvedés, elesett s megesonkult művészek. A Kéve egyik kezével hadikórházat csinál, másikkal gyönyörű érmet veret, hogy Apollo area is megenyhüljön.

De az idők egyre zordabbak lettek. A letargia közepette is, a válságok torlaszai közt is megjelent egy könyvvel, kiállítással a Kéve, mint szimbólum. Távol a modernnek és konzervatívok esatától, szinte fanatikusán követve törzsoködös művészel egyéniségtiszteletét és a művészi látás minden becsületos formáját: félrevonulva az úgynevezett «művészeti politikától», ami megőröl és csak új revánsok gondolatát termeli, a Kéve megmaradt magvetőnek. Tagjai nevét inkább képek alatt láttatják, mint röpiratokon, hitük csak a művészet felé fordul, nem a szószékek felé. A Műsarnokbeli jubiláris kiállítás szép, néhol felemelő, másutt megható ütemekből szövődött össze, egyetlen vezérmotívummal, az egyéniség félnék tiszteletével. Csöndes jubileumi megnyilatkozás, tiszta hangulat e zavaros világban.

Dr. N. P.

LAKÁSMŰVÉSZETI KIÁLLÍTÁSUNK ÜNNEPÉLYES MEGNYITÁSA. Folyóiratunk más helyén részletesen számolunk be a «Hogyan rendezzük be lakásunkat» című lakásművészeti kiállításunk művészi anyagáról. Itt röviden csak az ünnepélyes megnyitás fényéről emlékezünk meg s jól esik annak a ténynek a leszögezése, hogy igen régen láttunk iparművészeti kiállításon ilyen nagyszámú és előkelő közönséget együtt. A kiállítás ünnepélyes megnyitására választmányunk társulatunk elnökét, dr. vitéz József Ferenc királyi herceg úr Őifenségét kérte fel, akit Szablya-Frischauf Ferenc és Seenger Béla alelnökökkel és Szablya János ügyvezető választmányi taggal az élén a társulat választmánya fogadott. Szablya-Frischauf Ferenc alelnök üdvözlő beszédében rámutat arra, hogy a mai nehéz időkben milyen

súlyos feladat volt a társulat számára ennek a kiállításnak a létrehozása, azonban művész és műiparos tagjaink áldozatkészsége és lelkesége lehetővé tették, hogy a kiállítás tervezőinek és szervezőinek, Lakatos Artúr festőművész tanár, kiállítási bizottsági elnöknek, Urbányi Vilmos és Zrinszky József építő-iparművészeknek, mint a kiállítási bizottság tagjainak modern, izléses és nagystíliú installációs elgondolása valóra válhatott. E nagyszabású kiállítás — úgymond — fényes igazolása annak a tételnek, hogy a szép lakás ma már nem megy kiváltságsszámba, hanem az még a szerényebb anyagi eszközökkel rendelkező ember számára is realizálható valósággá vált és a következőkkel fejezte be szavait: «Mély hálával és őszinte köszönettel tartozunk Fenségednek azért, hogy a mai kritikus időkben ilyen nagy szeretettel és igaz érdeklődéssel viseltetik a magyar iparművészet és műipar irányában. Amidőn az ország számára gazdasági szempontból is annyira fontos mozgalmunk részére a jövőben is Fenséged kitüntető támogatását kérjük, egyszersmind arra kérem, kegyeskedjék kiállításunkat megnyitni». Dr. vitéz József Ferenc királyi herceg — aki annakidején az Orsz. Magy. Kir. Iparművészeti Iskola igen tehetséges növendéke volt — válaszában többek között a következőket mondta: «A mostani nehéz idők megtanítottak mindannyiunkat arra, hogyan lehet és hogyan kell jóformán a semmiből szépet és művészt alkotni. Ezt bizonyítja be a most megnyíló kiállítás is. A modern művészet az anyagszerűségben és vonalakban keresi a szépséget és én azt kívánom, hogy mindenki találja meg itt a kiállításon a lelkében élő formák megvalósulását, aminek reményében ezt az igazán művészi, szép kiállítást örömmel nyitom meg». A lelkes éljenzéssel fogadott beszéd elhangzása után Őifensége részletesen megtekintette a kiállítást és minden egyes tervezőt, illetőleg kiállítót bemutatott magának. Tervezőinknek és kiállítóinknak igen jól esett, hogy Őifensége munkájukról elismerőleg nyilatkozott és mindegyiküket további lelkes munkára és szilárd kitartásra buzdította. Az ünnepélyes megnyitáson megjelent előkelőségek közül még a következőket említjük meg: dr. Hóman Bálint kultuszminister képviselője; dr. Rónay Zoltán miniszteri tanácsos, a művészeti ügyosztály vezetője, dr. Fabinyi Tihamér kereskedelemügyi miniszter képviselője; dr. báró Szalay Gábor postavezérigazgató, Kratochwill Károly altábornagy, a M. I. O. E. elnöke, Végh Gyula, az Iparművészeti Múzeum főigazgatója, dr. Haász Aladár miniszteri tanácsos, dr. Tihamér Lajos miniszteri tanácsos, Helbing Ferenc, az Iparművészeti Iskola igazgatója, Nagy Győző iparoktatási főigazgató, dr. Feyér Gyula miniszteri tanácsos, Ordódy János, a Technológiai Iparmúzeum igazgatója, Wälder Gyula, dr. Hüttl Dezső, Nádler Róbert, Csányi Károly műegyetemi tanárok és még sokan mások. Hogy a kiállítás a közönség körében milyen óriási érdeklődést váltott ki, azt legjobban az a körülmény igazolja, hogy lapunk zártáig több, mint 14.000 fizető látogató tekintette meg.

A kiállításon a következő iparművészek szerepelnek szép és magas színvonalú iparművészeti művekkel: Bőrmunkákkal: Kiss Erzsí, Páder Emma, Schöntheil Irén és Töttösy Ella. Fatárgyakkal: Pittel Ferenc, Schüller Károly, Szép Béla, Vladár Sándor. Játékokkal: R. Fuherr Olga, Grabowiezky Leon és Nádor Lajos. Kerámiai tárgyakkal: Baja Sándor, Cseszko Máté, T. Eleőd Györgyi, Endrő Margit, Galaskó Gyula, Gádor István, Gyarmathy György, Haich Erzsébet, Haich Lujza, Hamvas Magda, Illés László, Molnár Kálmán, Moser József, Ohmann Béla, Ráhrer Mária, Török László, Varga Béla. Könyvekkel: Ács Géza. Ötvöstárgyakkal: Fodor Ferenéné, Okrutzky Erzsébet, N. Schnetzer Zsuzsi, Misák László, V. Nádasí Irma. Szobrokkal: Barta Benő, Damkó József, Horváth Géza, Kisfaludy Strobl Zsigmond, Kovács László, Ligeti Miklós, Lux Elek, Margó Ede, Mátrai Lajos, Markup Béla, Nesnera Ida, Pécsy Béla, Reményi József, Szentgyörgyi István, Vastagh György, Zölley Gyula. Szőnyegekkel: Győző Ferenc, Hermann Miklós, Vladár László. Textiliákkal: Aporné A. Irma, Caesar Emma, Csányi Ilus, M. Csűrös Ferike, E. Gondos Emmy, Erdélyi Olga, H. Márkus Emília, Iklódy Lajosné, Jánosa Lajosné, Jancsó Mária, Járics Mária, dr. Katona Sándorné, K. Lipták Lizy, Kóródy György, Lakatos Artúr, Minár Pál, Simon Aranka, Szabó Éva és Schreiber Szidy. A magyar neves műipari cégek közül a következők állítottak ki: Athenaeum Rt., Gyógypedagógiai Intézet, Hermendi Porcellángyár Rt., Hódmezővásárhelyi Agyagipari Rt., Izabella Háziipari Egylet, Julia Szalon, Kír. Magy. Egyetemi Nyomda, Orsz. Magy. Háziipari Szövetség, az O. M. Iparművészeti Iskola növendékei, Seenger Béla Rt., Tíringer Ferenc, a Világítási Rt. és a Zsolnay-gyár. A lakásberendezéshez szükséges különféle anyagokat a következő cégek mutatják be: Back és Gerő, Budapest Székesfőváros Gázművei, Fellegi József Első Magyar Konyhaszerraktár, Eternit Művek, Engel Károly Villamossági Vállalat, Goldberger Sám. F. és Fiai, Haidekker Sándor Rt., Haas Fülöp és Fiai Rt., Hoffmann Ferenc keretgyáros, Lloyd Keramiaipar Rt., Magyar Kender-, Len- és Jutaiipar Rt., Magyar Fém- és Lámpaárugyár Rt. és a M. Kír. Távbeszélő Igazgatóság. A bejáratí dekoratív képet és a feliratokat készítette Szűcs Pál iparművész, Kmetty Ferenc iparművész segédkezelésével. A zászlót készítette Venn Magda iparművésznő. A kiállítás berendezési munkálatait a következő cégek készítették: ásmunkáit Perge Sándor, a nagy esillárt a Magyar Fém- és Lámpaárugyár Rt., a pala falburkolást az Eternit Művek, a molinóbevonás anyagát szállította Goldberger Sám. F. és Fiai cég, a szobafestéshez szükséges patronokat készítette Sipos Lajos. A márvány szökőkutakat készítette Seenger Béla Rt. A telefonokat és rádiókat szállította a Telefongyár Rt., a kandallót, eszerépkályhát és fűtőtestburkolatokat szállította a Lloyd Keramiaipar Rt. A képkereteket szállította Hoffmann Ferenc. A falkárpítozás munkáit végezte Haas Fülöp és Fiai Rt. Az előcsanakot festették Czégény József és Guth Pál. A II. terem folyosóit festette Beszédes Ottó. A szobák festését készítették Scheumann Gyula, Hantos

Testvérek, Czégény József, Kölber Jakab, Sipos Lajos, Guth Pál, Steinhäusl és Kölber, Steiner és Szimper. A villanszerelést végezte a Plus Villamossági Vállalat.

KARÁCSONYI IPARMŰVÉSZETI KIÁLLÍTÁS A NEMZETI SZALÓNBAN. A Magyar Iparművészek Országos Egyesülete megbízásából ifj. Richter Aladár és Szokolay Béla 1932. évi december havában nagyon nívós, modern iparművészeti kiállítást rendeztek a Nemzeti Szalón összes termeiben.

Az ötven kiállítóból álló csoport — a fiatal tehetséges gárda minden számottevő tagja — előkelő keretek között mutathatta be munkásságának javát.

A megnyitáson a kultuskormány képviselőiben Kertész K. Róbert államtitkár, dr. Tihamér Lajos miniszteri tanácsos, a székesfőváros részéről Lieber Endre alpolgármester, dr. Némethy Károly tanácsnok a Magyar Iparművészek Országos egyesületének tiszteleti tagja és dr. Pachter Béla, a nagyszámúban megjelent közönséggel együtt gyönyörködtek az iparművészet legfrisebb termékeiben, melyet a rendezőség élén szentkereszthegyi Kratochwil Károly altábornagy az Orsz. Egyesület elnöke mutatott be.

A milánói nemzetközi iparművészeti kiállítás főrendezője, aki éppen fővárosunkban tartózkodott nagy elragadtatással és lelkesen emlékezett meg a kiállításról.

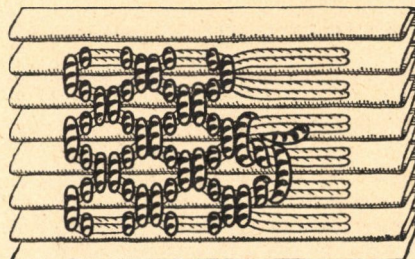
A Magy. Kír. Kereskedelemügyi Minisztérium által nyújtott kedvezményes utazás alkalmat adott a vidékről tömegesen érkező közönségnek, hogy megismerkedjen modern magyar iparművészetünkkel.

Az óriási erkölcsi siker mellett szép anyagi eredményt is könyvelt el a kiállítás, úgy a Székesfőváros Főváros Művészeti Osztálya és a Lady Chilston akló vezetőinek nagyobb vásárlásai, valamint a nagyközönség érdeklődése révén.

A rendezőség a falakon ízlésesen elrendezett plakátsorozatban mutatta be a Modiano cég vezetőségének művészi törekvéseinek eredményeit.

A PÉCSI KÉPZŐMŰVÉSZEK ÉS MŰBARÁTOK TÁRSASÁGÁNAK ŐSZI KIÁLLÍTÁSA. A Pécsi Képzőművészek és Műbarátok Társasága hat éves fennállása óta múlt év december 18—26 között rendezte a pécsi Vigadó nagytermében tizenegyedik kiállítását. Az artistikusan rendezett kiállításon a festő, szobrász, ipar- és építőművészet értékes anyaggal volt képviselve. A kiállításon Domanovszky Endre, Döbröczöni Kálmán, Börötfly Károly, Gábor Jenő, Gebauer Ernő, Gy. Hlinka Nelli, H. Keeskés Riza, Havas László, Kálmándi Papp László, dr. Kellermann Emil, Klug K. György, Koszorus Károly, Marezell György, Martyn

Ferenc Kornélla és Palotay Gertrud «Hímzőmesterség» c. könyvből. Kalotaszegi darázsolás egyik módja.

Ferenc, Miklósi (Miertl) Gyula, Pupos Géza, v. Rác Jenő, Szentpétery Kristóf, S. Zsolnay Júlia, Sontag B. Alajos festőművészek, Barla B. Zsigmond, E. Bayersdorf Erna, Fetter Károly szobrászművészek, Egyed Etelka, Nikelszky Géza iparművészek, Gosztonyi Gyula és Ludwig Károly építőművészek vettek részt. Az átlagot messze felülmúló anyagból is kiemelkedő értéket képviseltek Domanovszky: Könyöklő férfi c., Gábor: Arekép c., Klug: Pécs visszavétele a töröktől c., Marczel: Az anyagi üdvözet c., Martyn: Pécsi emlék c., vitéz Rác: Kilátás a Daindolakra c., Szentpétery: Balaton c., S. Zsolnay: Őszi esokor című olajképei, Gebauer: Török időkben c., eredeti freskója, Nikelszky vízfestményei, E. Bayersdorf: K. L. úr műkő arekpszobra, Fetter: Virág Ferenc püspök gipsz arekpszobra és Gosztonyi Balatoni szálloda tervei. Pécs város közönségének 1932. évi képzőművészeti díját a zsűri v. Rác Jenő: Kilátás a Daindolakra c. tájképének ítélte oda.

A TAMÁS-GALÉRIA KIÁLLITÁSA. Még a háború előtti nemzedékhez tartozik a lakásberendezők között Vágó Dezső. Valamikor a kedélyes polgári otthonok, a biedermeierhangulatok úttörői között foglalt helyet az ő interieurjeivel. Azután a modern lakásstílus szellemében dolgozott. De közben időt s kedvet értett magában, hogy az új piktúra alkotásai számára megfelelő képkereteket tervezzen. Érdekes kísérletei, az úgynevezett «háromdimenziós» keretek egyszerre festőiek és plasztikusak, egészen tömbszerű hatásúak s mint egy konkrét, precíz határvonal, úgy szigetelik el a faltól, a környezettől a modern festményt. Az új keretek hamar népszerűek lettek külföldön is, legalább is erre vall, hogy Vágó Dezső találmányát már szorgalmasan kopírozzák a külföldi keretgyárak is. Azon a bútorkiállításon, mely a Tamás-Galéria termeiben mutatta be Vágó dekoratív törekvéseit, egy merész újítással — összeköti kétféle szerelmét. Símafelületű, szerkezetileg nagyon egyszerű szekrényeket, fiókos és poleos bútorokat mutatott be, melyeknek széles nyugalmát egy-egy színes lénia zárja le, illetve keretezi be. A gondolat — főleg diszkrét színharmóniakon — egészen kellemes eredményeket teremt. Vannak veszélyei is, különösen a kisasztalos kezében, kinek mai papagáj-színörömeit sokszor felesőlvá nézzük a konyhakredeneeken és az aranyramás, borsóöld, lakkesiszolt hálókon. Az bizonyos, hogy Vágó nagyon diszkrétül a síma és néha egyhangú bútorsíkokat akarja ily módon elevenebbé, mozgalmasabbá tenni. Mindenesetre jó-

szándékú törekvés és új hang bútortervezésünkben. A Tamás-Galéria ugyanezen kiállításán szép kollektívával szerepelt Bor Pál, akinek modern szőnyegek és rongyszőnyegek már ismert kvalitásait árulják el. — Horváth János, a fiatal rendezőgárda egyik igen tehetséges tagja külföldi tanulmányútjának értékes tapasztalatait szűrte le frapáns díszletterveiben, különösen Az ember tragédiája és a Parasztbeesület számára készült díszlet vázlatokban. N.

DEBRECENI KIÁLLÍTÁSUNKRÓL írt tudósításunkból, mely folyóiratunk 1932. évi 9—10-es számában jelent meg, sajnálatos tévedés következtében a Déri Múzeum tervezőjeként csak Györgyi Dénes építőművész tanárt említettük meg, holott miként azt már korábban, a Déri Múzeumról szóló ismertetésünkben közöltük, dr. Münnich Aladár építőművész, a Déri Múzeumot közösen tervezte Györgyi Dénessel és így mindkettőjüké az az érdem, hogy Debrecen kulturális élete ilyen hatalmas művészi teljesítménnyel lett gazdagabb. Egyben megemlítjük, hogy a debreceni kiállításon résztvevő tagjaink nagy örömmel látták, hogy dr. Münnich Aladár milyen nemes ízléssel fejlesztette tovább a Déri Múzeum előtt lévő térnek a kiképzését azáltal, hogy a Magyar Királyi Posta és Távirada számára stílusban és arányokban pompásan ható igazgatósági épületet tervezett.

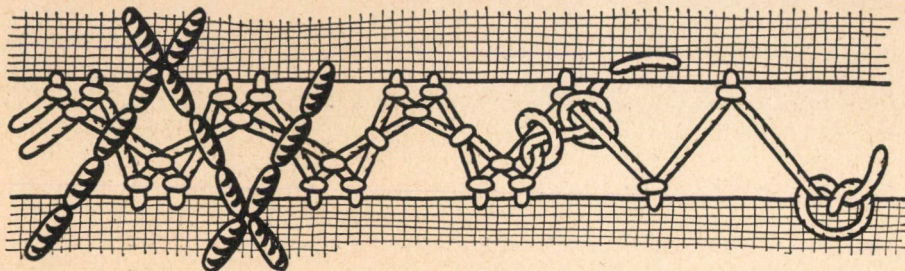
• SZAKIRODALOM •

JUBILEUMOK. A «The Studio» Anglia legrégibb és talán a világ legelterjedtebb művészeti lapja ez év áprilisában ünnepli fennállásának negyven éves jubileumát. Áprilisi számát a szokottnál is gazdagabb tartalommal e jubileumnak szenteli és bennünket e jubileumi szám azért is közelről érint, mert vezető elkkét az Angliában élő magyar mester: László Fülöp írja.

E jubileummal kapcsolatban lapunk következő számában méltatni fogjuk a «The Studio» munkásságát, mely a magyar művészet minden ágának az utóbbi években mind nagyobb figyelmet és helyet szentel.

***

A «Gebrauchsgraphik» Németország, de mondhatjuk az egész világ német és angol nyelven Berlinben megjelenő vezető reklámgrafikai folyóirata, H. K. Frenzel professzor szerkesztésében ez év januárjában lépett tizedik évfolyamába és ez évi első számát jubileumi számként szerepelteti.

Ferencz Kornélia és Palotay Gertrud «Hímzőmesterség» c. könyvéből. Csomózott tűzött csipke mohácsi ingről.